

živkaste skupščine po novi ustavi, predvsem zato, ker bi razočaranje nad pluralnim parlamentarnim zakonodajalstvom pomenilo najverjetneje izgubo vsakega upanja, da je slovenska postsocialistična družba sploh obvladljiva na parlamentaren način.

IGOR LUKŠIČ

Mestni parlament

Preteklo je že skoraj leto dni od volitev. V tem času se je že nabralo nekaj opažanj, ki jih lahko kot akterji dogajanj posredujemo raziskovalcem v premislek. Lotil sem se skupščine mesta Ljubljane. Prvič zato, ker neposrednega izkustva z republiško ali kako drugo skupščino nimam, drugič pa zato, ker bi rad raziskovalce opozoril, da je treba za spoznavanje in odkrivanje narave političnega sistema analitično oko usmeriti tudi na »mini parlamente«.

Mestno skupščino od volitev sem obvladuje nek temeljni nesporazum med voljo volilcev in ostanki prejšnjega sistema. Volilci so med posameznimi strankami največ glasov namenili SDP, zatem LDS, ki imata sami skupaj 48% sedežev v družbenopolitičnem zboru (DPZ). Volitve v DPZ pa so bile proporcionalne in strankarske, medtem ko sta ostala dva zbora voljena po variacijah večinskega načela. Polovičarstvo reformizma se je obrnilo ravno proti akterjem reform socializma-demokracije.

Vladajoča koalicija nima tolikšne legitimitete, če jo ugotavljamo z glasovi volilcev, kot jo uživa opozicija. Zato vladajoči koaliciji ni bilo lahko sestaviti vlade, še težje pa je vladi vladati. Vladajoče koalicije po posameznih mestnih občinah bolj legitimno odražajo volilni rezultat, sestavljajo pa jo druge stranke kot na mestni ravni.

Druga ugotovitev se nanaša na mesto opozicije, ki ima v DPZ večino. To ji daje pogajalsko moč, ki pa je ni bila sposobna vnovčiti niti pri volitvah organov skupščine niti pri sprejemanju odločitev v skupščini. V drugih parlamentih ima vladajoča koalicija vedno tudi absolutno večino v vseh zborih in zato lahko absolutno vlada. (Čeprav si praviloma parlamentarne stranke odločilne funkcije v parlamentu proporcionalno porazdelijo.) V mestni skupščini so funkcije porazdeljene le med strankami vladajoče koalicije, razen funkcij v DPZ. Čeprav izgleda, da je opozicija nemočna, je tudi opozicija odgovorna za odločitve skupščine, ki gredo v škodo ljubljanske politike, saj bi lahko takšne odločitve preprečila z blokado dela DPZ.

Tretja ugotovitev je vezana na razmerje skupščine do izvršnega sveta. Skupščina se ni uspela konstituirati kot samostojen organ s svojimi presojami in s svojimi stališči. Ni se uspela konstituirati kot organ zaščite zakonitosti (zadeva Snaga), temveč je nezakonito ravnanje IS tolerirala. S tem je dopustila, da IS lahko deluje tudi proti uzakonjeni volji skupščine. Skupščina tako nikakor ne uspe braniti pridobitve demokratične revolucije, ki je v zaščiti zakonitosti, po drugi strani pa se legitimira ravno z demokratično revolucijo. Vlada pride pred skupščino reševat svoja notranja nesoglasja (zadeva stanovanjski sekretariat in sekretariat za komunalno dejavnost), kar je nepojmljivo za parlamentarno demokracijo. Mandatar vlade ni odgovoren skupščini, temveč vladni koaliciji. Zato je do skupščine trd in

jo poziva naj pusti vlado na miru, do vladne koalicije pa šibak in ubogljiv. Skupščinska telesa niso zaživela, v kolikor pa delujejo ne uživajo potrebnega zaupanja, da bi delo skupščine razbremenila.

Posveti vodij klubov poslancev pred zasedanji skupščin so se izkazali kot manever vladajoče koalicije, da obvladuje naivno opozicijo, nikakor pa se niso uspeli vzpostaviti kot komunikacijska in mobilizacijska vez vodstva skupščine za postavljanje prioritet in reševanje problemov v mestu.

Še vedno smo na ravni legitimiranja z ideologijo in to je tragika našega političnega sistema. Ideologija zahteva ostre meje ločevanja, iskanje sovražnika in izključevanje. To se v mestni skupščini tudi dogaja. Za raven politične zavesti naj navedem besede poslanca, ki je razkrinkaval zadevo Snaga: »Leta 1940 so se pred magistratom zbrali neki ljudje, ki so vpili: Dol ban Natlačen, narod je lačen. Pridi Stalin odpri magacin. Ne vem, kdo so bili ti ljudje, vem pa kdo je za njimi stal.«

To je raven politične zavesti iz leta 1940. In s tem mora vsak resen raziskovalec računati.

ANDREJ MAGAJNA

Parlament kot temelj za razporeditev družbenega vpliva

Če bi za rojstvo parlamenta kot nosilca in izraz narodove suverenosti vzeli letnico 1376 in za domovino razglasili Veliko Britanijo, kjer je parlament s postopnim spreminjanjem iz stanovskega organa prerastel v splošni predstavniški organ, pa bi rojstvo ideje vladavine ljudstva kot institucije segala nazaj, tja v antiko. Filozofija parlamenta kot voljenega predstavniškega organa, ki je nastajala vzporedno z večnimi filozofskimi diskurzi o neposrednem in posredovanem, je na pragmatičnem področju dobila svojo utemeljitev v praktičnem spoznanju, da posameznik v družbi lahko odloča le »v« in »preko« družbenih odnosov, ki pa niso obvladljivi zgolj z neposrednim namenom posameznika, ampak s posrednimi mehanizmi odločanja.

Suverenost ljudstva v predstavniškem sistemu v bistvu pomeni posredovano, preneseno suverenost in je že v izhodišču problematična, saj je ravno element posredovanja in prenosa pristojnosti na druge, lahko večji ali manjši izvor odtujevanja interesov individua. Pojem parlamenta se nedvoumno navezuje na tip predstavniške demokracije. V politiki to pomeni, da o odločanju o skupnih zadevah ljudstvo svoje suverenosti ne uveljavlja stalno in neposredno, ampak v časovnih intervalih in preko predstavnikov, po volji ljudstva izbranih pooblaščenecv. Če bi kot nasprotje posredni demokraciji postavili neposredno demokracijo, bi lahko brez predhodnega utemeljevanja ugotovili, da tako en kot drug koncept sam po sebi ni zadosten in da je treba iskati rešitve v kombinaciji obeh. Pravzaprav čistega modela v praksi do zdaj ni bilo. Oblike neposredne demokracije so nam znane. Če vzamemo kot zgled referendumsko odločanje, bomo ugotovili, da gre za zelo tog instrument, saj se, prvič, ljudje opredeljujejo le o ozkem številu vprašanj, izbirajo